

departments and lecturers has to be introduced. The credit system is an asset as well as the separation of the final school-leaving exams from the diploma thesis defence. A compulsory one-year practice in the course of study is unrealistic from the Slovak legislation point of view (position of a student following from the amendment of the Act on University Education No. 172/1990 Coll.).

Karol Kattoš

PROJEKT REGAMTER (TEMPUS) - JEDNA Z INŠPIRÁCIÍ PRE NAŠU FAKULTU

Ťažko si je predstaviť inú profesiu, ktorá je tak bezprostredne spätá so spoločenskými a ekonomickými zmenami po roku 1989 ako je urbanizmus. Spomeniem len: návrat k pôvodným vlastníckym vzťahom pozemkov a nehnuteľností, iné rozdelenie právomocí v rozhodovacích procesoch a v nich podstatne vyššia úroveň participácie obyvateľstva, rôznorodosť investičných zdrojov, prísnejšie ekologické požiadavky, atď., atď...

Výchova a vzdelávanie urbanistov by mali anticipovať zásadné zmeny vo vnútri profesie. Nie je veľa času na váhanie, veď v týchto rokoch prijatí študenti vysokej školy už budú štartovať svoje profesionálne dráhy po magickom roku 2000.

Je teda potrebné kozmeticky upraviť alebo radikálne zmeniť vzdelávanie urbanistu? Aké budú všetky dôsledky vonkajších spoločenských a ekonomických zmien na u nás zaužívanú predstavu o tejto profesii pre najbližšiu a ďalšiu budúcnosť? Budú slovenskí urbanisti 21. storočia najmä klasickými plánovačmi, tvorcami prostredia ako doteraz? Alebo všetci tí, ktorí sa budú zahrňovať pod pojem urbanista, rozšíria svoju pôsobnosť na dnes sťažby odtiažené polia urbanizmu: vypracovanie hodnoverných podkladových analýz či realizáciu priestorových a investičných rozhodnutí priamo v teréne (spomeniem len aktuálnu potrebu veľmi kvalifikovaných pracovníkov štátnej správy pre nové regióny, okresy, úrady životného prostredia na Slovensku).

Pri snahe o definovanie profilu absolventa urbanizmu a voľbe spôsobu jeho výchovy sa vkrádajú ďalšie otázky:

- Aký je optimálny vek a ľudská skúsenosť pre štúdium a potom vstup do vykonávania zložitých urbanistických činností?

- Ostať pri tom, aby pracovníkmi v urbanistickej sfére boli špecialisti vyhranení vo svojich odboroch (architekt, cestný inžinier, urbanistický ekonóm, právnik, atď. ...) alebo "polyhistori", prípadne podporiť tzv. super-tvorivý typ, ktorý pre svoje riešenia potrebuje "team" len okrajovo (a iba z veľkej diaľky doznievajú pripomienky či protesty užívateľov na jeho urbanistické dielo)?

Novými podmienkami sa situácia vo vnútri profesie odrazu "skomplikovala". Už hneď teraz je potrebné privrieť reálnym socializmom roztvorené nožnice medzi krásnymi myšlienkami a viacfarebnou realitou. Viacfarebnosť reality bude môcť byť medzi iným v nastolovaní dialógu medzi pohľadmi rôznych odborníkov na tú istú urbanistickú skutočnosť problém.

Situácia sa začne podobáť na problematiku západných krajín so zaužívaným voľným trhom v urbanistickej dimenzii, s hľadaním foriem negociácie autorov plánu - užívateľov, s hľadaním ekonomických zdrojov a ich realizáciou v priestore a pod.

Prostredníctvom nášho projektu Regamter-Tempus, ktorý nám na základe tvrdého konkurzu v rámci programu PHARE prideliť v roku 1994 na roky 1994-97, sme - pedagógovia a študenti tejto fakulty - mohli veľmi zblízka a systematicky monitorovať okolnosti súvisiace s predchádzajúcimi otázkami na partnerských univerzitách vo vyspelých európskych krajinách - Francúzsku a Veľkej Británii.

V štátoch Európskej únie pracuje asi 30 000 urbanistov. Rada Európskych urbanistov, založená v r. 1985 v Amsterdame, prispela k definícii druhu a rozpätia profesionálnej aktivity, etických záväzkov, ale tiež minimálneho rámca výučby "európskych urbanistov". Členské inštitúty a Asociácie sa v Štrasburskej charte z roku 1989 zaväzujú, že budú postupne harmonizovať svoje požiadavky týkajúce sa výučby, profesionálnej praxe a etiky, aby bolo možné recipročne uznávať podmienky a nevyhnutné kvalifikácie profesionálov.

Pre vypracovanie profilu absolventa a kreditného systému absolventa štúdia tejto profesie boli za Francúzsko a Veľkú Britániu vybraté prave partnerské inštitúty nášho projektu (Inštitút urbanizmu v Grenobli a University of Newcastle). Prostredníctvom takýchto kompetentných partnerov by sme v odbore urbanizmu a v jeho výučbe mohli byť v Európskej únii skôr ako v iných odboroch. Čo to vyžaduje ?

V prvom rade uznať UNIVERZÁLNY VZDELANOSTNÝ VSTUP do tejto profesie. Dobre prepojené univerzitné vzdelávacieho systému urbanizmu na úrovni nášho tzv. II. stupňa. To je podľa partnerských univerzít ten najvhodnejší variant.

Pritom paralelne existujú možnosti štúdia postgraduálneho pre už ukončených architektov, právnikov, inžinierov, energetikov... a stále vzdelávanie odborníkov z praxe, ktorí si absolvovaním inštitútu zvýšia svoju profesionálnu kompetenciu a funkčné zaradenie.

Spoločným menovateľom všetkých systémov vzdelávania je OTVORENOSŤ vstupu tejto profesie pre všetky špecializácie, ktoré majú do činnosti s urbanistickou sférou. Práve univerzálny

systém *postgraduálneho typu* otvorený pre architektov a profesie súvisiace s urbanistickou sférou navrhujeme ako konkrétny produkt našich skúseností z projektu TEMPUS.

Hlavné výhody budúceho Inštitútu urbanizmu pri FA STU alebo STU:

- vytvorenie vzdelávacej platformy pre absolventov odborov vstupujúcich do profesie urbanistu a to na našej architektonickej pôde; tento princíp univerzálnosti podľa mňa je nezvratný a je potrebné ho aplikovať na našej architektonickej pôde skôr než sa ujme inde, napr. na ekonomických univerzitách či geografií

- možnosť vzájomnej výmeny odborných hľadísk (architektonicko-priestorových, ekologických, ekonomických, inžinierskych a pod.) už v takejto vzdelávacej vyhni absolventov rôznych univerzít
- jednoznačný postoj k potenciálnym adeptom urbanizmu na Fakulte architektúry:

1. architekt ukončí svoje štúdium na FA
2. motivácia k urbanizmu bude daná dodatočnou špecializáciou, potrebnou pre ďalšie uplatnenie - v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia SR, ktoré listom ministra zo dňa 8.3.1996 tento univerzálny vzdelávací systém urbanizmu víta, bude potrebné vytvoriť legislatívny rámec pre to, aby istá funkcia v projekčnej, realizačnej sfére (komisie zastupiteľstiev, štátna správa) predpokladala istý stupeň urbanistickej vzdelanosti, absolvovanie inštitútu urbanizmu
- priblíženie sa overeným edukačným inštitútom v EU, možnosti pre vzájomné uznávanie diplomov, cirkulácia poznatkov, odborníkov v európskom rámci.

Hlavné nevýhody a problémy budúceho Inštitútu urbanizmu pri FA STU alebo STU:

- strata suverenity architekta-urbanistu ako univerzálného priestorového plánovača
- potreba zmeny smerom k otvorenejšiemu pochopeniu profesie, teamovej činnosti, vážne rešpektovanie analytickej zložky plánovania
- nutnosť širšieho spektra odbornej a neskôr pedagogickej orientácie najmä mladých pedagógov, nevyhnutná potreba ich kontaktu so zahraničnými vzdelávacími programami a výsledkami
- nutnosť odbúrania rezortnosti v myslení (pocity nad a podradenosti a pod.)
- veľké odborné a organizačné problémy pri otváraní novej vzdelávacej inštitúcie, zvlášť na poli rezortu školstva.

Príslušné gesčné Ministerstvo ŽP by malo byť tým akceleračným činiteľom, ktoré by malo preukázať potrebu odborníkov tohto typu aj s vytvorením základných podmienok pre navrhovaný Inštitút.

Napriek všetkým organizačným a iným problémom si je ťažko predstaviť, že by rozvoj vzdelávania urbanizmu a mosty k príbuzným profesiám boli hodené z našej Fakulty architektúry STU, tradičnej urbanistickej vzdelávacej inštitúcie.

Hľadanie cieľov a metód výučby novovytvoreného odboru "urbanizmus" od I. cyklu na FA STU bude zaiste predmetom iných referátov. Základnými problémami tu však bude udržanie prelínajúceho sa profilu absolventov architektúry a urbanizmu, teda možnosti vzájomného vykonávania činnosti absolventov týchto odborov v praxi. Nízky počet záujemcov je daný tiež spôsobom výberu pre štúdium na tomto odbore, ktorý celkovo neodzrkadľuje potrebu znalostí a osobnostnej profilácie uchádzača. Variant inštitútu s postgraduálnym štúdiom až po absolvovanie štúdia architektúry (aj iných univerzít) odpovedá na takéto otvorené otázky.

Myslím si, že čím skôr si toto uvedomíme, tým lepšie a jasnejšie to bude pre našich študentov, pre nás učiteľov aj pre fakultu.

*

*Ing.arch. Karol Kattoš, CSc., FA STU,
Katedra krajinej a parkovej architektúry*

TEMPUS JEP REGAMTER - ONE OF THE INSPIRATIONS TO THE FA STU

By Karol Kattoš, Ph.D.

The current radical changes in the professional field of town and country planning and the need to broaden and update the professional skills of town and country planners are suppose to form a completely new educational system for the graduates in the field of town and country planning. In this situation we have been given the possibility to establish professional contacts, through the project TEMPUS-PHARE-REGAMTER, with the Institute of Urbanism, University Pierre-Mendoz France in Grenoble and the Department of Town and Country Planning, University in Newcastle upon Tyne in Great Britain. The educational programme REGAMTER opens the possibilities of mutual confrontation and learning in the above mentioned issues. It proposes to start with a postgraduate system of study in town and country planning for the graduates of the schools of architecture, as well as for the graduates of the branches associated with town and country planning activities; to establish an institute which will be the basis for continual education of the professionals from the practice which lack the up-to-date skills of their profession.

Ľudovít Petránsky

DIZAJN V PODMIENKACH TECHNICKEJ UNIVERZITY

Moju pôvodne prihlásenú tému som pomerne striktno vymedzil na okruh otázok situovania a výučby dizajnu v podmienkach technickej univerzity. So zreteľom na to, že môj príspevok bol zaradený k problematike okruhu "Obsahu